

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки
Миколаївської обласної військової адміністрації
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут

МАТЕРІАЛИ

Національний університет
кораблебудування
імені адмірала Макарова

Навчально-науковий
гуманітарний інститут

VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

м. Миколаїв
4 квітня 2025

54025, м. Миколаїв, пр. Героїв України 9,
тел.: +38(0512)42-47-33

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН ТА
ФІЛОСОФІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

МИКОЛАЇВ

2025

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

А 38

Науковий редактор: Людмила Матвієнко, кандидат історичних наук, доцент

Редакційна колегія: Ірина Ворчакова, кандидат політичних наук, доцент;

Оксана Гінкевич, кандидат педагогічних наук, доцент;

Людмила Мухіна, кандидат психологічних наук, доцент;

Оксана Патлайчук, кандидат філософських наук, доцент;

Михайло Федоренко, кандидат історичних наук, доцент;

Ірина Шаповалова, кандидат філософських наук, доцент.

Затверджено Вченою радою НУК

Протокол №4 від 25.04.2025

А 38

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. 4 квітня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 721 с.

У матеріалах конференції подається комплексний аналіз актуальних проблем соціально-гуманітарних наук. Зокрема розглядаються психолого-педагогічні проблеми становлення особистості, осмислюються трансформації та перспективи сучасного соціального і політичного процесу; визначається специфіка дискурсу історії та розвитку регіональних медіа.

Матеріали конференції стануть у пригоді дослідникам соціально-гуманітарних наук, магістрантам, студентам.

УДК 1: 3: 001: 8 (062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

Шановні колеги, студенти!

Від імені оргкомітету та кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії Національного університету імені адмірала Макарова дозвольте висловити щирю вдячність співробітникам, викладачам та здобувачам освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, Національному університету «Одеська політехніка» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського, Чорноморського національного університету ім. Петра Могили, Херсонського державного університету, Наукового ліцею №3 Полтавської міської ради за активну та постійну участь у проведенні VIII всеукраїнської студентської Науково-практичної конференції: «Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук: перспективи та виклики».

Бажаємо Вам натхнення, внутрішньої стійкості та сили, творчої наснаги та професійних успіхів! Шановні колеги, сподіваємося, що ми і в майбутньому зможемо розвивати нашу співпрацю з метою розвитку студентської науки України!

З повагою завідувач
кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та філософії

Людмила Матвієнко

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В СУЧАСНИХ ВИМІРАХ

Звеліндовська Ю. Р., Матвієнко Л. В. Роль золотарства у козацькій Україні	15
Мінаєв А. І., Матвієнко Л. В. Винахід змінив світ назавжди	19
Фоменко К. А., Матвієнко Л. В. «Німецький Гібралтар» – нереалізований проєкт Адольфа Гітлера.....	22
Остапенко К. А., Гребеньова В. О. Повстання у Кванджу (1980 р.) як крок до корейської демократії	25
Іванов В. А., Федоренко М. О. Політика багатовекторності України 1991-2014 роки. Причини і наслідки	30
Ферцович М. С., Федоренко М. О. Оборона Миколаєва у 2022 році за матеріалами ЗМІ	41
Олейников Є. О., Федоренко М. О. Російська весна, як початок сучасної російсько-української війни	49
Піструй А. С., Побережець Г. С. Історія як інструмент формування національної ідентичності в умовах глобалізації	53
Талюта І. О., Побережець Г. С. Миколаївська конка: втрачені сторінки історії міста	57
Дюміна К. М., Бобіна О. В. Мої переживання Великої Війни.....	60
Луценко І. В., Коваленко О. В. Концепція тоталітаризму: зміст та витоки.	64
Ленець М. В., Зубко О. А. Візуалізація «кам'яної баби» половицького часу з палацу Кочубеїв у Диканьці за допомогою фотограмметрії.....	69
Коч Д. Д., Куриленко Т. В. Миколаїв та Миколаївщина в російсько-українській війні 2014-2024 рр.: стратегічна роль в контексті національної безпеки України.....	72
Яриловець В. В., Буглай Н. М. Перша світова війна як глобальний міжнародний конфлікт.....	76
Медулашвілі Т. К., Буглай Н. М. Зовнішня політика Отто фон Бісмарка в контексті стратегії «реальної політики»	79
Єдин В. В., Буглай Н. М. Повоєнне врегулювання «німецького питання» (1945–1949 рр.).....	83
Балаж А. В., Стахов Б. О., Опря І. А. Ева Перон як символ боротьби за гендерну рівність	87

РОЗДІЛ І

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В СУЧАСНИХ ВИМІРАХ

УДК: 739.2:94(477)

Звеліндовська Ю. Р.

група 2141, Навчально-науковий інститут комп'ютерних наук та управління
проектами
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
555juliajulia@gmail.com

Матвієнко Л. В.

кандидат історичних наук, доцент
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та філософії
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Миколаїв, Україна
liudmyla.matviienko@nuos.edu.ua

Роль золотарства у козацькій Україні

У статті наведено відомості про організацію золотарського ремесла Гетьманщини, проаналізовано попит тодішнього суспільства на ювелірні вироби, перераховано основні техніки і прийоми обробки кольорових металів, розповсюджені у золотарстві.

Ключові слова: Гетьманщина, золотарство, майстер, контракт.

Золотарство, або ювелірне ремесло в Україні, розвивалося з часів Київської Русі. Незважаючи на найменування, найпопулярнішим дорогоцінним металом, який використовували майстри-золотарі у своїй роботі, було срібло. Центри золотарства існували починаючи з XV ст., однак згодом, перебуваючи під владою Польщі, українські землі були спустошені війнами – тому у I пол. XVII ст. ремесла остаточно занепали. Після завершення Визвольної війни 1654 р. золотарство поновило свій розвиток [2].

Запорізька Січ, як суто військове формування, не сприяла розвитку художніх ремесел, і, як правило, у руках рядового козака мистецький витвір міг опинитися лише як військова здобич. Представники вищих станів мали змогу купувати дорогий одяг і прикраси – джерела описують розкішний вигляд

запорожців у святкові дні [4]. Основними багатствами Війська Запорізького володіла козацька старшина. Родина гетьмана Самойловича мала, серед іншого, колекції срібного посуду та зброї, оздобленої коштовними матеріалами [2]. 1689 р. І. Мазепа подарував московському князеві дорогоцінності коштом більше 5000 рублів. Козацтву була притаманна глибока релігійність і шанобливе ставлення до церкви [4], тому остання перебувала у достатку – про це свідчать описи монастирських ризниць XVIII ст. і згадки іноземців про українські собори [2].

Більшість золотарських виробів Гетьманщини створено для внутрішнього ринку та на замовлення козацької верхівки і церков. Масовий експорт не проводився, місцеві ювеліри деколи виконували замовлення московської та молдавської знаті. Прагнучи посилити українську економіку, Б. Хмельницький обмежив вивезення предметів розкоші і діяльність іноземних купців. Незважаючи на розкол України у 1663 р., внутрішня торгівля активно розвивалася, у багатьох містах проводилися ярмарки [1]. Імпорт матеріалів для золотарства здійснювався з Аугсбурга, Нюрнберга, Данціга, Бреславля, Константинополя.

Ювеліри укладали контракти із замовниками, де прописувалися строк виконання, обсяг роботи, технічні прийоми, кількість потрібних матеріалів і допустимий «вгар» – домішки, що виплавлялися з металів. Про дрібне замовлення домовлялися усно. Матеріали, як правило, надавав замовник. Оплата за роботу здійснювалася на основі кількості використаних матеріалів. У контрактах були передбачені штрафи на випадок неякісної роботи золотаря, а у разі порушень з боку замовника майстер міг звернутися до органів влади щодо отримання компенсації.

Центрами золотарства Гетьманщини були Київ, Чернігів, Стародуб, Переяслав, Кременчук, Батурин, Миргород, Ніжин, Острог та інші. У деяких з цих міст існували окремі золотарські цехи, але здебільшого ювеліри об'єднувалися з іншими майстрами. Існує припущення, що київські золотарі належали іконописному цеху. Більшість майстрів були міщанами, які наймалися працювати на феодалів, інші мали вдома майстерні або працювали при монастирях (Києво-Печерська лавра, Єлецький монастир та ін.). Серед відомих ювелірів треба згадати І. Равича (1677 - 1762 рр.), С. Тарановського, І. Білецького, Ф. Левицького (працював у 1747 - 1757 рр.). Загалом дослідники виявили понад 200 імен київських золотарів.

Визначити авторство деяких виробів можливо завдяки підписам майстрів або їхнім таврам. Золотарські пам'ятки також могли мати на собі тавро міста, з якого походили, та пробу металу – у XVIII ст. в Україні вже використовувалася каратна система проби [2]. Ювеліри працювали із золотом, сріблом, міддю та різними сплавами. Вироби прикрашались камінням, але значно поширенішою

оздобою були окремі вставні медальйони. Високого розвитку набули техніки з використанням емалі. Оправи церковних книг XVII - XVIII ст. є зразком поєднання різних технік і професіоналізму українських ювелірів. Оклади являли собою завершену художню композицію, людські постаті зображувалися динамічно, а оздобні елементи відрізнялися великою кількістю деталей і відтворювали популярні європейські стилі, такі як готика і бароко.

Техніки, відомі з часів Київській Русі – чернь, скань, філігрань, досі активно застосовувалися. Гравірування, карбування і позолота створювали контрастні рельєфи. Бажані форми досягалися куванням, плавленням, литтям, паянням, різьбленням, витягуванням дроту. Майстри-емальєри створювали барвисті фініфті – вставки виїмчастої емалі, на яких зображувалися декоративні елементи і людські постаті [3]. Ця техніка набула поширення наприкінці XVII століття [2].

З вищесказаного можна зробити висновок про те, що золотарське ремесло Гетьманщини було організованою і розвинутою формою діяльності. Попит на ювелірні вироби сприяв створенню центрів золотарства. Існувала чітка система замовлень і контролю якості. Майстри володіли численними техніками, поєднуючи традиційні та модні на той час прийоми обробки дорогоцінних матеріалів, а вироби, що збереглися, досі вражають своєю художньою довершеністю.

Список використаних джерел

1. Бакалець О. А. Скарби монет як джерело вивчення грошового обігу Гетьманщини (1648 – 1781 рр.). Київ: ВД Стилос, 2012. 336 с.
2. Петренко М. З. Українське золотарство. Київ: Наук. думка, 1970. 207 с.
3. Щербаківський Д. М. Оправа книжок у київських золотарів, XVII–XVIII ст. Київ: Укр. наук. ін-т книгозн., 1926. 52 с.
4. Яворницький Д. І. Історія запорізьких козаків: у 3 т. Львів: Світ, 1990. Т. 1. 319 с.

Zvelindovska Y. R.
group 2141,
Educational Research Institute of Computer Science and Project Management
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
555juliajulia@gmail.com

Matviienko L. V.
Candidate of Historical Sciences, Assistant Professor
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
liudmyla.matviienko@nuos.edu.ua

The role of goldsmithing in Cossack Ukraine

The article provides information about the organization of the goldsmith's craft of the Hetmanate, analyzes the demand of the then society for jewelry, and lists the main techniques and methods of processing non-ferrous metals common in goldsmithing.

Keywords: Cossack Hetmanate, goldsmithing, craftsman, contract.

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ**

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

4 квітня 2025 року

Відповідальність за достовірність фактів, цитат та інших відомостей несуть
автори публікацій

Науковий редактор:

канд. іст. наук, доцент Людмила Матвієнко

Технічний редактор:

Юлія Сергієва